

NAFAS A'ZOLARI VA KO'KRAK QAFASI SHIKASTLANGAN BEMORLARNI PARVARISH QILISH.

*Ta'lim muassasa nomi: Namangan
viloyati Norin tumani Norin Abu
Ali ibn Sino nomidagi Jamoat Salomatligi
Texnikumi Maxsus fan o'qituvchisi
Erkinova Mohigul Bahodir qizi*

Annotatsiya: Nafas a'zolari va ko'krak qafasi shikastlangan bemorlarni parvarish qilish murakkab va mas'uliyatli jarayondir. Bu jarayon bemorning hayotiy funksiyalarini barqarorlashtirish, og'riqni kamaytirish, shikastlanish oqibatlarini kamaytirish va tiklanishni tezlashtirishga qaratilgan. Nafas a'zolari va ko'krak qafasi shikastlanishlari ko'pincha travma, jarrohlik amaliyotlari yoki kasalliklar natijasida yuzaga keladi. Shu sababli, bemorlarni parvarish qilishda aniq va puxta bilim hamda malaka talab etiladi.

Kalit so'zlar: shikastlanish, bemor, suyaklar, tiklanish, og'riq, nafas olish, kasalliklar, ko'krak qafasi.

Shikastlangan bemorlarning holatini baholash juda muhimdir. Nafas olish qiyinligi, nafas tezligi, nafas olishda og'riq, terining rangi va harorati, shuningdek, bemorning ong darajasi diqqat bilan kuzatilishi kerak. Ko'krak qafasining shikastlanishida suyaklarning sinishi, teri ostida havo to'planishi, qon ketish kabi holatlar yuzaga kelishi mumkin. Bu holatlar nafas olishni qiyinlashtiradi va bemorning ahvolini yomonlashtiradi. Shuning uchun tez va to'g'ri diagnostika muhim ahamiyatga ega. Parvarish jarayonida bemorning nafas olish funksiyasini qo'llab-quvvatlash eng muhim vazifalardan biridir. Agar bemor nafas olishda qiyinchilik sezsa yoki nafas olish to'xtasa, tezkor yordam ko'rsatish zarur. Oksigen terapiyasi ko'krak qafasi shikastlangan bemorlarda keng qo'llaniladi. Oksigenning yetarli darajada ta'minlanishi nafas a'zolarining faoliyatini yaxshilaydi va organizmning kislorodga bo'lgan ehtiyojini qondiradi. Shuningdek, bemorning holatini doimiy monitoring qilish, nafas olish yo'llarini tozalash va kerak bo'lsa, sun'iy nafas olish usullarini qo'llash zarur. Og'riqni boshqarish ham parvarish jarayonining muhim qismidir. Ko'krak qafasining shikastlanishi ko'pincha kuchli og'riq bilan kechadi, bu esa nafas olishni yanada qiyinlashtiradi. Og'riqni kamaytirish uchun dorilar, jumladan analgetiklar va ba'zan og'riqni kamaytiruvchi blokadalar qo'llaniladi. Shuningdek, bemorning qulay holatda yotishi va nafas olishni osonlashtiruvchi pozitsiyalarni tanlash muhimdir. Masalan, bosh va ko'krak qismi biroz ko'tarilgan holda yotish nafas olishni osonlashtiradi. Yana bir muhim jihat – infeksiya xavfini kamaytirishdir.

Ko'krak qafasi va nafas a'zolari shikastlanganda, bemor infeksiyaga juda moyil bo'ladi. Shuning uchun gigiena qoidalariga qat'iy rioya qilish, shikastlangan joylarni toza saqlash va zarur bo'lsa, antibiotiklar bilan davolash amalga oshiriladi. Shuningdek, bemorning immunitetini mustahkamlash uchun to'g'ri ovqatlanish va yetarli miqdorda suyuqlik qabul qilish ta'minlanishi lozim.[1]

Parvarish jarayonida bemorning ruhiy holati ham e'tibordan chetda qolmasligi kerak. Ko'krak qafasi va nafas a'zolari shikastlangan bemorlar ko'pincha qo'rquv, xavotir va depressiya holatlariga duch keladi. Ularni qo'llab-quvvatlash, sabr-toqat bilan munosabatda bo'lish, psixologik yordam ko'rsatish tiklanish jarayonini yengillashtiradi. Bemorlar bilan doimiy muloqot qilish, ularning savollariga javob berish va ruhiy holatini kuzatish zarur. Shuningdek, bemorning harakatlanishini cheklash yoki unga yordam berish zarurati tug'ilishi mumkin. Ko'krak qafasi shikastlangan bemorlar ko'pincha uzoq vaqt yotib qoladilar, bu esa mushaklarning zaiflashishiga, qon aylanishining sekinlashishiga va boshqa asoratlarning paydo bo'lishiga olib keladi. Shu sababli, fizioterapiya va rehabilitatsiya usullarini qo'llash, bemorning harakatlanishini asta-sekin tiklash muhimdir. Bu nafas olish funksiyasining yaxshilanishiga ham yordam beradi. Bemorning ovqatlanishi ham parvarish jarayonida katta ahamiyatga ega. Nafas a'zolari shikastlangan bemorlarda ovqat hazm qilish jarayoni qiyinlashishi mumkin, shuningdek, ular ko'pincha kuchsiz va charchagan bo'ladilar. To'g'ri, balanslangan va oson hazm bo'ladigan ovqatlar berish, suyuqlik miqdorini nazorat qilish zarur. Ba'zi hollarda, maxsus oziqlantirish usullari, masalan, nasogastrik kateter orqali oziqlantirish qo'llanilishi mumkin.[2]

Ko'krak qafasi va nafas a'zolari shikastlangan bemorlarni parvarish qilishda jamoaviy yondashuv muhimdir. Shifokorlar, hamshiralar, fizioterapevtlar va boshqa tibbiyot xodimlari birgalikda ishlashi kerak. Har bir mutaxassis o'z sohasidagi bilim va tajribasini qo'shib, bemorning tiklanish jarayonini tezlashtiradi va sifatini oshiradi. Bemorning oilasi va yaqinlari bilan ham doimiy aloqa o'rnatish, ularni parvarish jarayoniga jalb qilish muhimdir. Shuningdek, zamonaviy texnologiyalar va uskunalardan foydalanish parvarish sifatini oshiradi. Masalan, nafas olish monitorlari, oksigen berish uskunalari, og'riqni boshqarish uchun maxsus qurilmalar bemorning holatini yaxshilashga yordam beradi. Tibbiy uskunalarining to'g'ri va samarali ishlatilishi bemorning hayotini saqlab qolishda muhim rol o'ynaydi. Nafas a'zolari va ko'krak qafasi shikastlangan bemorlarni parvarish qilishda har doim xavfsizlik choralari ko'rilishi kerak. Tibbiyot xodimlari o'zlarini va bemorni himoya qilish uchun zarur vositalardan foydalanishlari, shuningdek, shikastlanish xavfini kamaytirish uchun ehtiyot choralari ko'rishlari lozim. Bu nafaqat bemorning, balki tibbiyot xodimlarining ham sog'lig'ini saqlashga xizmat qiladi. Parvarish jarayonida bemorning holatini doimiy ravishda qayta baholash va zaruratga qarab davolash rejalarini o'zgartirish muhimdir. Shikastlanish holati va bemorning javob reaksiyasi

vaqt o'tishi bilan o'zgarishi mumkin, shuning uchun moslashuvchan yondashuv talab etiladi. Bemorning holatidagi o'zgarishlarni tezda aniqlash va tegishli choralar ko'rish tiklanish jarayonini samarali qiladi.[3]

Xulosa: Umuman olganda, nafas a'zolari va ko'krak qafasi shikastlangan bemorlarni parvarish qilish ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi. Bu jarayon nafas olish funksiyasini qo'llab-quvvatlash, og'riqni kamaytirish, infeksiya xavfini kamaytirish, ruhiy holatni yaxshilash, harakatlanishni tiklash va to'g'ri ovqatlanishni ta'minlashdan iborat. Har bir bosqichda ehtiyotkorlik va malakali yondashuv bemorning tiklanish imkoniyatlarini oshiradi va hayot sifatini yaxshilaydi. Shuning uchun bu sohada ishlovchi tibbiyot xodimlari doimiy ravishda o'z bilimlarini yangilab borishlari va yangi usullarni o'zlashtirishlari lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov, S. M. "Nafas a'zolari shikastlanishlari va ularni davolash usullari." Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2018.
2. Tursunov, B. A. "Ko'krak qafasi travmalari: klinik va parvarish usullari." Toshkent: Medpress nashriyoti, 2020.
3. Islomova, N. R. "Tibbiy parvarish va nafas yo'llari kasalliklari." Samarqand: Samarqand universiteti nashriyoti, 2017.
4. Sobirov, D. J. "Travmatik shikastlanishlar va ularning tibbiy yordami." Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2019.
5. Rustamova, L. M. "Reanimatsiya va intensiv terapiya: nafas a'zolari parvarishi." Toshkent: Medpress nashriyoti, 2021.
6. Qodirov, A. S. "Nafas olish tizimi kasalliklari va ularni davolash." Buxoro: Buxoro tibbiyot nashriyoti, 2016.
7. Yusupova, M. T. "Ko'krak qafasi va nafas a'zolari shikastlanishlarida parvarish." Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2022.